

ಘೇರಿಗಳು, ಗಾರುಡಿ, ವಿಚಾರಹೀನವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ದುರಾಚಾರಗಳು, ಕನಸುಗಳು, ಹುಚ್ಚು, ಭಾವಾವೇಶ, ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು - ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಅವರು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು; ನಾವು ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು..."

ಈ ಲೇಖನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಸರಿಯಲಿಸನ ಸ್ಥೂಲ ಸ್ಮರಣೆ. ಈ ವಾದದ ತಿರುಳನ್ನು ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಲಾರೆ. ಈ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ನೀವೂ ಗ್ರಹಿಸಿರಲಾರಿರಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.

ಸರಿಯಲಿಸಂ ಎಂಬ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಕ/ಕಲಾತ್ಮಕ ಚಳವಳಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹಲವು ದೇಶಗಳ/ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಅದರದು ನಿಜಕ್ಕೂ ತುಂಬ ರೋಚಕವಾದ ಇತಿಹಾಸ. ಮಾರ್ಸಿ ನದ್ಯೂ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಾಟ್ಯಗಳು ಫ್ರಾನ್ಸಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದ, ಮುಂದೆ 'ದಿ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಸರಿಯಲಿಸಂ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ ಸರಿಯಲಿಸಂ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ, ಅದರ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವು ಲೇಖಕರ, ಕಲಾವಿದರ ನಿಲುವುಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಅಪೊಲಿನೇರ್‌ಗೆ ಹಿಂತಿರುಗೋಣ. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನವ್ಯತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕ; ಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಕವಿ; ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ತರುಣಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಾಯಿಪಾಠವಾಗುವ ಕೊನೆಯ

ಕವಿ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಅತ್ಯಂತ ಮಂಕಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಉಜ್ವಲ ಅರಿವುಂಟುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ.

ಇವತ್ತಿನ ಕವನ ಏನೆಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆ, ಬದಲಾವಣೆ, ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಹಾಡು ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ನನಗೆ ಅಪೊಲಿನೇರ್ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. 1914-15ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಅವನು ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಶೀಲನಾಗಿದ್ದನೆಂದರೆ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಮಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು; ಟೈಪೋಗ್ರಫಿಯ ಶೈಲಿಯೊಂದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ; ಟೇಬಲ್ಲು, ನಕ್ಷತ್ರ, ಹೃದಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಕೃತಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ 'ದೃಶ್ಯಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಅವನ 'ಮಳೆ ಹೊಯ್ಯುತ್ತಿದೆ' ಕವನದಲ್ಲಂತೂ ಪದ ಪದಗಳ ಅಕ್ಷರ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಧಾರಾಕಾರ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯ ಹಾಗೆಯೇ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ - ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವ ಚೀನೀ ಭಾಷೆಯಂತೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಅಂಥ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದವರು ಬಹುಶಃ ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅವರ 'ಅಂಗುಲ ಹುಳುವಿನ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ' ಎಂಬ ಕವನವನ್ನೇ ನೋಡಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು 'ಕಮಾನು' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಆ ಹುಳು ತೆವಳುವುದರ 'ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ'ವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿರುವ ಕ್ರಮ ಹೀಗೆ:

ಹಸಿಮೈ ಹಸಿರು,
ಮೂಗು ಕೆಂಪು ಮೂಗುತಿ.

ಮುಖ ಒತ್ತಿ
ಬೆನ್ನೆಳೆದು
ಮಾ
ಕ ನಾ
ಗಿ ಮೈ ಮಡಿಸಿ
ಮೈಯುದ್ದದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟು ಇಟ್ಟು
ನೆಲ ಅಳಿದು ಸುರಿದು ಅಂಗುಲ ಅಂಗುಲ
ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಗುರುತಿಲ್ಲದೆ ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಮುಲ
ಮುಲ ಮುಲ
ಹೋಗುವ ಹುಳು
ಅಂಗುಲದ ಹುಳು.
ಇನ್ನೊಂದು ನಿದರ್ಶನ ಬೇಕಾದರೆ
ರಾಮಾನುಜನ್ 'ಕುಂಟೋಬಿಲ್ಲೆ'
ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ 'ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ: ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿಬ್ಬ
ಸಾನೆಟ್ಟು' ಎಂಬ ಕವನವನ್ನು (ಓದಬಹುದಲ್ಲ)
ನೋಡಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿರುವುದು ಲಘು,
ಗುರುಗಳ ಮಾತ್ರಾಗಣವಷ್ಟೆ.

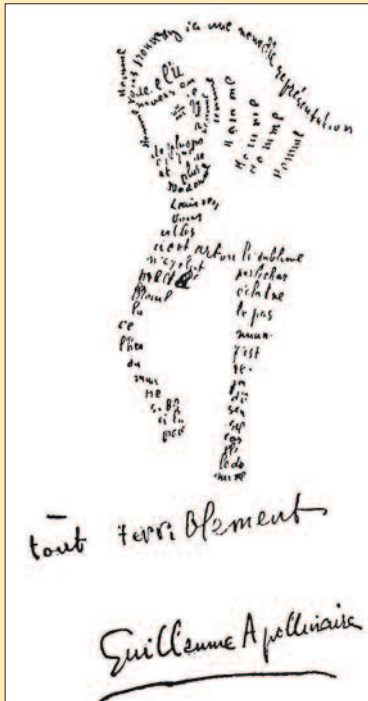
ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ 'ಅಪೊಲಿನೇರ್': ಪೊಯೆಟ್ ಅಮಾಂಗ್ ದಿ ಪೇಂಟರ್ಸ್' ಎಂಬ ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸ್ವೀಗ್‌ಮುಲರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಅಪೊಲಿನೇರ್‌ನ 'ಆಲ್‌ಕಾಲ್ಸ್' ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಕವನ ಸಂಕಲನ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕವನವೂ ಸ್ವಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಇಡೀ ಸಂಕಲನದ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂಬುಕೊಡುವಂತಿದೆ. ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನೇ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವಂತಿರುವ ಆ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಕವನ 'ರೈನೋ'. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕವಿಯ ಕಲಾ ಮೀಮಾಂಸೆಯೇ ಆಗಿರುವ ಆ ಕವನ ಹೊಸ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಜಗತ್ತುಗಳ ನಡುವೆ ಕವಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನು 'ಮಂಡಲ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಆ ಕವನದ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳಿವು:

ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟೆ ಬರುತ್ತಿದೆ ಬೆಳಕು ನಿನ್ನ
ತಬ್ಬಲು
ಹಾಲು ಮಾರುವವರು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು

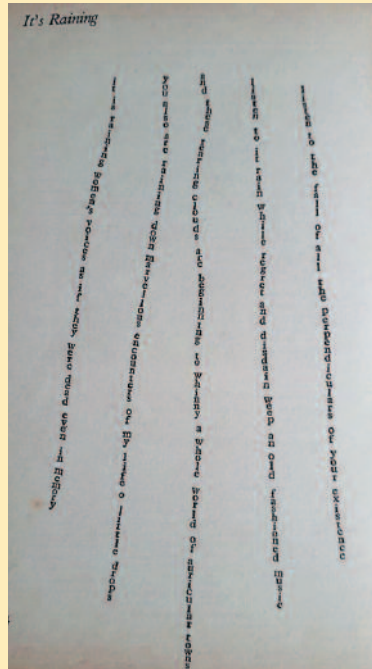
ಹಾಲಾಹಲದಿಂದ ಸುಡುವ ಆಲೋಹಾಲು
ಕುಡಿಯುತ್ತೀಯು
ಅದರಲ್ಲೇ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ದಿನಗಳನ್ನು
ನೋಡುತ್ತೀಯು

ಒಂದೊಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ
ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ
ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ನೋಡುವುದೇನು ದೇವರನ್ನು ತಾನೆ

ಸಾಕು ಸಾಕು ಇನ್ನು ಹೊರಡಯ್ಯ
ಸಂಜೆ ಕತ್ತು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡ ಸೂರ್ಯ
ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪೊಲಿನೇರ್‌ನನ್ನು
ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೊದಲಿಗ ನಾನಂತೂ
ಅಲ್ಲ. 1967ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ನಮ್ಮ

ಅಪೊಲಿನೇರ್‌ನ ಒಂದು ಸಚಿತ್ರ ಕವಿತೆ

ಮಳೆಯ ಕುರಿತಾದ ಅಪೊಲಿನೇರ್‌ನ ಕವಿತೆ
ಅಕ್ಷರಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಹನಿ ಸುರಿಸುತ್ತಿದೆ